

Формування духовних цінностей сучасної молоді

Т.В.ЯРМАК, канд. соціол. наук

Харківська національна академія міського господарства

Державотворчі процеси в Україні тісно пов'язані з реформуванням вищої школи, створенням національної системи освіти, яка, інтегруючись у європейський простір, могла б забезпечити не лише фахівців високого класу, а й свідомих громадян та непохитних патріотів своєї батьківщини.

Тож сучасна освіта має допомогти молодій людині збагнути свою глибинну сутність, виявити свою духовну основу, сформувати свій національний характер.

Становлення нової правової реальності, поступове звільнення її від ідеологічних міфів і догм потребує глибокого філософського осягнення морально-правового поля, системи цінностей та методів її дослідження. Кризовий період розвитку нашого суспільства, викликаний переходом від тоталітаризму до демократії, поширення морального та правового нігілізму, руйнування однієї системи цінностей і становлення іншої, що ґрунтується на плюралістичних засадах, відкриває нові можливості для молоді в становленні їх загальнолюдських орієнтацій і духовних перспектив.

У контексті цієї проблеми важливим є формування світогляду студентської молоді, адже саме на цьому етапі розвитку в них, під впливом накопичених знань, створюється відповідна система цінностей. Як свідчать психологи, у цьому віці відбувається завершення формування науково-світоглядної позиції людини. Тому студенти, як соціальна категорія, в умовах розвитку суспільства, суперечливого духовного життя є різноманітними за своїми поглядами і вразливими до змін ціннісних орієнтирів в суспільстві.

Сьогодні, на початку XXI століття, життя всіх людей нашої планети залежить від здатності знаходити спільну мову, порозуміння, співпрацювання. Світова спільнота все більше усвідомлює взаємозалежність усіх елементів навколишнього світу і переосмислює місце і роль в ньому людини. За цих умов особливої ваги набуває освіта і особливо вища. Саме тому, що вища освіта є основою духовного розвитку суспільства загалом і людини зокрема. Адже саме від якості освіти залежить духовний, моральний, культурний, інтелектуальний рівень народу і ставлення до нього в світі, розуміючи необхідність інтеграції у світове співтовариство. Намагання України ввійти повноправним членом у Європейський Союз, необхідно орієнтувати освіту, в тому числі й вищу, на загальнолюдські цінності та пріоритети, а саме – на

гуманізацію і демократизацію навчально-виховного процесу.

Свого часу фундатор вищої школи в Україні Петро Могила особливого значення надавав розвитку освіти, науки, культури, підвищенню духовного рівня українського народу. Метою освіти завжди було одне – виховання високодуховної культури. Такою вона є і сьогодні.

В усі часи здобуття вищої освіти передбачало формування виховання високоморальної людини-інтелігента. Бо саме інтелігенція є духовним об'єднанням вільних особистостей. Хоча в радянські часи своє природне покликання – плекати інтелігентність та поширювати її серед широких мас, вища школа здебільшого підмінила вузькофахову підготовку студентів. Така орієнтація ВНЗ за низької якості гуманітарної підготовки студентства вела до посилення розходження між поняттями «спеціаліст» та «інтелігент». А інтелігентність передбачає формування яскраво вираженої особистості з творчим потенціалом.

За роки радянської влади відбувалась профанація вищої освіти та знищення університету як інституція. Бо навіть даючи студентові добру фахову підготовку такий ВНЗ не забезпечував незалежного культурного та духовного рівня. А як відомо, коли занепадає духовність, то, як наслідок, занепадають усі сфери людського життя. Що ми зараз і спостерігаємо у сучасному житті. Адже наші теперішні негаразди свідчать про глибоку духовну кризу, в якій зараз перебуває наше суспільство. Тому зараз актуальною залишається проблема відродження духовних цінностей. І досягти цього можна шляхом гуманізації освіти, духовного збагачення всієї царини вищої школи. Цей процес обіймає всі без винятку навчальні дисципліни, в першу чергу гуманітарного циклу.